

ORD 2021

Naam en e-mailadres van alle auteurs: Emmy Vrieling-Teunter; emmy.vrieling@ou.nl

Titel van de bijdrage: De invloed van projectmatig werken op de onderzoekende houding in lerarennetwerken

Divisie: Leraar & Lerarenopleiding

Keuze uit presentatievormen: Paperpresentatie

Trefwoorden: onderzoekende houding, netwerklernen, professionalisering

Korte samenvatting

In deze studie is onderzocht welke invloed projectmatig werken heeft op de onderzoekende houding (OZH) van (aanstaande) basisschoolleraars en hun opleiders in zes netwerken binnen de Academische Werkplaats Oost-Gelderland. Eerder onderzoek laat zien dat de OZH van deelnemers aan netwerken een positieve invloed kan hebben op hun professionele ontwikkeling. Ook projectmatig werken kan een positieve bijdrage leveren aan de professionalisering in netwerken. De invloed van deze projectmatige aansturing op de OZH van de netwerkdeelnemers is echter nog niet eerder onderzocht. In dit onderzoeksproject vindt de projectmatige aansturing plaats vanuit het model Ontwerpgericht Onderzoek (OGO; McKenney & Reeves, 2019). In dit model worden drie fasen onderscheiden en vanuit iedere fase zijn werkvormen herleid en uitgetoet. De kwantitatieve resultaten laten zien dat projectmatig werken vanuit OGO niet leidt tot een significante ontwikkeling van de OZH van de deelnemers gedurende een studiejaar. Ook verschilt de OZH van de deelnemers in projectmatig aangestuurde netwerken niet van de OZH van netwerkdeelnemers uit voorgaand studiejaar zonder projectmatige aansturing. Wel wordt vanuit de kwalitatieve data duidelijk dat de OGO werkvormen vanuit de projectmatige aansturing als belangrijk onderdeel van de bijeenkomsten worden ervaren om de ontwerpcyclus te kunnen doorlopen. Tijdens de ORD gaan we verder in op de effectief gebleken werkvormen.

Een lopende tekst (maximaal 500 woorden, exclusief referenties, tabellen en figuren) geordend naar de volgende kopjes:

Inleiding

Om de uitdagingen in ons hedendaagse onderwijs aan te kunnen gaan is een voortdurende professionele ontwikkeling van leraren nodig (Onderwijsraad, 2013). Professionalisering van leraren heeft vooral kans van slagen als deze is gericht op de dagelijkse lespraktijk (Vrieling et al., 2015). Dit kan worden gerealiseerd door netwerklernen, waarbij op basis van **INTERACTIE** leeractiviteiten worden ondernomen die kunnen resulteren in een verandering in kennis en/of gedrag op individueel- en/of groepsniveau (Doppenberg, Bakx, & Den Brok, 2012).

Theoretisch kader

Voor een optimale professionalisering van leraren in netwerken is een onderzoekende houding nodig (Onderwijsraad, 2013). Dit betreft een open houding ten opzichte van praktijkgericht onderzoek, waarbij leraren samen met collega's, onderzoekers en anderen kritisch en nieuwsgierig naar hun eigen praktijk kijken, problemen signaleren en gericht zijn op wat hier al over is gezegd en geschreven (Timmermans, 2016). Eerder onderzoek laat zien dat deze onderzoekende houding kan worden ontwikkeld door het zelf uitvoeren van praktijkgericht onderzoek in netwerken, onder begeleiding van ervaren leraren (Loeve, Vrieling, & Wopereis, 2019).

Onderzoeksvraag

Naast een onderzoekende houding is een projectmatige aansturing ook effectief bij netwerklere omdat het zorgt voor duidelijkheid, afbakening en structuur (Cijvat et al., 2010). Het is echter nog onduidelijk wat de invloed van een projectmatige aansturing is op de onderzoekende houding van leraren. Deze onderzoeksvraag vormt het uitgangspunt van voorliggend onderzoek.

Methode

Het onderzoek is uitgevoerd binnen zes leernetwerken van de AWOG bestaande uit pabostudenten ($N = 39$), basisschoollerares ($N = 16$) en pabodocenten ($N = 13$). Vanaf studiejaar 2018-2019 zijn deze netwerken projectmatig aangestuurd op basis van ontwerpgericht onderzoek (OGO) vanuit het model van McKenney en Reeves (2019). De netwerken zijn in september 2018 gestart en hebben een looptijd van twee jaar. Dit onderzoek richt zich op het eerste jaar, waarin de netwerkleden in totaal acht keer bij elkaar zijn gekomen. De kwantitatieve data is verzameld met behulp van een gevalideerde vragenlijst voor de onderzoekende houding (Meijer, Geijssel, Kuijpers, Boei, & Vrieling, 2016). De kwalitatieve data komt voort uit interviews, reflectieve vragen, audioregistraties en documentanalyses.

Resultaten

Uit de resultaten blijkt dat de projectmatige aansturing van de netwerken op basis van OGO niet heeft gezorgd voor het vergroten van de onderzoekende houding de deelnemers. Daarnaast blijken de resultaten van dit onderzoek niet significant te verschillen van deelnemers van de AWOG in eerdere studie jaren. Wel werd duidelijk dat de meeste leernetwerken zowel de analyse- en exploratiefase als de ontwerp- en constructiefase van ontwerpgericht onderzoek hebben doorlopen, elk in een eigen tempo en met een zelfgekozen aanpak. Verschillende werkvormen zijn hierbij effectief gebleken en kunnen de professionalisering in netwerklere ten goede komen.

Wetenschappelijke en praktische betekenis

De resultaten van dit onderzoek bieden inzicht in de manier waarop professionalisering in netwerken kan worden gestimuleerd en wat hierbij effectieve werkvormen zijn.

Aansluiting congressthema

Deze bijdrage betreft onderzoek naar manieren om lerarennetwerken (en daarmee **INTERACTIE**) projectmatig aan te kunnen sturen ter bevordering van de professionalisering van de deelnemers.

Interactie

Vanuit de drie fasen van OGO worden in **INTERACTIE** met het publiek bruikbare werkvormen besproken voor projectmatige aansturing van lerarennetwerken.

Referenties

- Cijvat, I., Dijk, M., Förrer, M., Hortensius, L., & De With, T. (2010). *Bouwen en vasthouden. Effectieve schoolverbetering: Implementatie en borging*. Amersfoort, Nederland: CPS onderwijsontwikkeling en advies.
- Doppenberg, J., Bakx, A., & Den Brok, P. (2012). Collaborative teacher learning in different primary school settings. *Teachers and Teaching, 18* (5), 547-566.
- Loeve, J., Vrieling, E., & Wopereis, I. (2019). Netwerklere: De relatie tussen sociale configuratie en onderzoekende houding. *OnderwijsInnovatie, (21)*1.
- McKenney, S., & Reeves, T.C. (2019). *Conducting educational design research*. London: Routledge.
- Meijer, M-J., Geijssel, F., Kuijpers, M., Boei, F., & Vrieling, E. (2016). Exploring teachers' inquiry-based attitude. *Teaching in Higher Education, 21* (1), 64-78.
- Onderwijsraad (2013). *Leraar zijn. Meer oog voor persoonlijke professionaliteit*. Den Haag, Nederland: Onderwijsraad.
- Timmermans, M. (2016). *Leerkracht, de toekomst zal het leren*. Barendrecht: De Bondt Grafimedia.
- Vrieling, E., De Laat, M., Besselink, E., & Ubbink, M. (2015). Dimensies van sociaal leren in een paboleernetwerk. *OnderwijsInnovatie, 17*(1), 17-24.